

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИСУНОК

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво*»

Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2017-2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом.

Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

А. О. Таранник



Робоча програма «Рисунок» для студентів за напрямом підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво*».

Розробник: Крюкова Анна Олексіївна, Заслужений художник України, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «06» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва


(підпис)

Ю. В. Романенкова

© _____, 2017 рік
© _____, 2017 рік

ЗМІСТ

Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
III. Програма	
Змістовий модуль 1. Зображення оголеної жіночої натури на тлі драперій.	9
IV. Навчально-методична карта студента.....	13
V. Система поточного та підсумкового контролю.....	14
VI. Методи навчання.....	16
VII. Методичне забезпечення курсу	16
VIII. Рекомендована література (основна, додаткова)	17

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Рисунок» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою образотворчого мистецтва відповідно до навчального плану денної форми навчання. Програма визначає обсяги знань, вмінь та навичок, які повинен опанувати бакалавр відповідно до алгоритму засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Рисунок», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета курсу – професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності в зображенні постаті людини.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є набуття базових знань з дисципліни «Рисунок»; надати знання теоретичних основ дисципліни «Рисунок», особливостей різних графічних прийомів у зображенні людини; навчити практичних навичок роботи, формування цілісного бачення і уявлення, розвиток художнього смаку і навичок в роботі над творчими завданнями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до профілю програми бакалавра образотворчого мистецтва формуються **загальні та фахові компетентності**.

Загальні компетентності: Світоглядна, громадська, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька, самоосвітня.

Фахові компетентності:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світової та вітчизняної шкіл з образотворчого мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення композицій, відтворення їх на полотні (папір чи інша площа) для зображення задуманого.

Результати навчання: Знання, практичні навички та вміння.

Знання: різноманітних прийомів, методів роботи над творчими завданнями з використанням особливостей національних традицій школи образотворчого мистецтва.

Практичні навички і вміння: Уміння створювати атмосферу творчого підходу для роботи над завданням, використовуючи при цьому класичні зразки. Уміння аналізувати, визначати технічні прийоми виконання завдання та методичні прийоми наочного пояснення завдання.

Програмні результати навчання:

Готовність до фахової діяльності в галузі образотворчого мистецтва.

Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері мистецької діяльності.

Мисленнєва активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.

Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Форма контролю: поточні оцінки за виконання практичних завдань. По завершенню семестру – залік.

Програма передбачає послідовне вивчення рисунка постаті людини шляхом виконання різних завдань з натури. Процес виконання начерків має будуватись на невід'ємному зв'язку всіх елементів зображувальної мови: композиції, тонових, пластичних, просторових та світлотіньових співвідношень. Вся система навчання рисунка повинна сприяти розвитку образного і абстрактного мислення студентів, вихованню творчого професіонала.

Вказані в програмі навчально-практичні завдання необхідно розглядати як обов'язковий мінімум. Навчально-творчі завдання мають варіативний характер. Залежно від рівня підготовки студентів можна змінювати тематику завдань, а також визначати кількість годин на вивчення кожної теми. При цьому важливо зберігати дидактичні засади навчання. Практичні завдання потрібно орієнтувати

на розвиток творчих здібностей студентів у процесі цілеспрямованого засвоєння прийомів, способів зображення та художньої системи.

Основою викладання курсу є виконання академічних постановок з натури та короточасних начерків. Кожне наступне завдання ускладнюється по зростаючій за методом послідовного засвоєння закономірностей системи навчання.

Структура програми поєднує такі основні напрями діяльності:

Теоретичну підготовку з основ рисунка.

Практичну роботу /навчальні завдання, начерки, замальовки, та творчі роботи.

Структура програми поєднує такі основні напрями діяльності:

- ✓ Теоретичну підготовку з основ мистецтва живопису.
- ✓ Практичну роботу (навчальні завдання, етюди, творчі роботи).
- ✓ Навчально-творчу діяльність під час виконання самостійних завдань.
- ✓ Самостійну роботу студентів, виконання творчої роботи.

Викладання рисунка зобов'язує впроваджувати дидактичний принцип навчання, приділяти важливу увагу культурі навчання-пізнання й головного принципу дидактики художньої педагогіки – принципу наочного навчання.

Головні вимоги, які ставляться до рисунків – це реальне, правдиве зображення натури. Вони мають бути без помилок, виконані на високому професійному рівні реалістичного рисунка.

Після завершення семестру студент повинен:

- володіти знаннями та практичними навичками з рисунка постаті людини;
- легко орієнтуватись в теоретичних і методичних питаннях наочності і навчання, знати і володіти цими важливими засобами, які сприяють засвоєнню та закріпленню навчального матеріалу;
- знати історію методів викладання рисунка, вміти аналізувати твори мистецтва;

- володіти методикою викладання рисунка, користуючись наочними засобами в структурі навчального процесу.

Зміст програми передбачає методичне забезпечення процесу навчання рисунка, практичного опанування художньо-образної системи відображення предметних форм та явищ реального світу.

Основною умовою засвоєння навчального матеріалу предмета є виконання повного обсягу практичних завдань, вивчення теоретичного матеріалу, здійснення індивідуальної та самостійної роботи студентів.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ РИСУНОК

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: процес навчання та виховання студентів вищого навчального закладу в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні, формування особистості фахівця вищої кваліфікації.

<i>Обсяг, найменування показників</i>	<i>Напрямок, освітньо-кваліфікаційний рівень</i>	<i>Характеристика навчальної програми</i>
Кількість кредитів: 3 Кількість змістових модулів: 1 Загальна кількість годин: 108	Шифр та назва галузі знань 0202 «Мистецтво» Шифр та назва напрямку підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво*» Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»	Нормативна Рік підготовки – 4 -й Семестрів – 7-й Аудиторні заняття - 42 год. Практичні заняття: 42 год. Самостійна робота: 60 год. Модульний контроль: 6 год. Форма підсумкового контролю: залік

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Самостійна робота	Модульний контроль	Семестровий контроль
Змістовний модуль 1. Зображення оголеної натури								
1.	Оголена постать, що сидить на тлі темних драперій, з натюрмортом	30	10		10	20		
2.	Оголена постать, що лежить на тлі драперій з репродукцією картини	34	14		14	20		
3.	Оголена постать, що стоїть зі спини в складному русі (м'який матеріал)	28	8		8	20		
4.	Зображення оголеної натури, що сидить в інтер'єрі	10	10		10			
5.	Зображення оголеної натури, що сидить	6					6	
Разом		108	42		42	60	6	
Разом за навчальним планом		108	42		42	60	6	

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ І. ЗОБРАЖЕННЯ ОГОЛЕНОЇ НАТУРИ

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Завдання 1. Оголена постать, що сидить на тлі темних драперій, з натюрмортом (10 год.)

Конструктивний рисунок. Формат – А2. Освітлення штучне.

Постановка: чоловіча натура, що сидить на подіумі на тлі темних драперій. На передньому плані розміщується натюрморт.

Мета: розвивати вміння глибше і впевненіше відчувати форму, пластичну та анатомічну побудову людини в інтер'єрі, навчити передавати повітряну перспектив, розуміти пропорційну та об'ємну цілісність.

Завдання: композиційно розташувати натуру та натюрморт у заданому форматі; встановити пропорції та вирішити рисунок об'ємно; знайти взаємозв'язок діагоналей, вертикалей та горизонталей предметів даної постановки; розібрати світло-тіньові співвідношення та плановість в малюнку.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення постаті та натюрмарту в заданому форматі.

2 етап роботи: конструктивної побудова композиції, передання пропорцій постаті по відношенню до предметів, що стоять на передньому плані.

3 етап роботи: впевнена побудова, уточнення пропорцій та тональна проробка форми натури. Перехід від узагальнення до деталізації, від великих до малих частин.

4 етап роботи: детальна проробка анатомічної побудови жіночої натури. Нюанси пластики тіла. Відтворення світлотіньових співвідношень – власні, падаючі тіні та рефлекси.

5 етап роботи: етап узагальнення, прийом «широкого бачення»

Література: основна [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

додаткова [1, 2, 3, 4, 5, 6]

Завдання 2. Оголена постать, що лежить на тлі драперій з репродукцією картини (14 год.)

Конструктивний рисунок. Формат – А2. Освітлення денне.

Постановка: натура, що лежить на подіумі, на тлі темних драперій з додаванням репродукції.

Мета: Розвивати вміння глибше і впевненіше відчувати форму, пластичну та анатомічну побудову людини, розуміти пропорційну та об'ємну цілісність, навчити робити відбір головного та другорядного при зображенні натури на тлі складних драперій з репродукцією.

Завдання: закомпонувати рисунок за канонами композиції, зробити конструктивно-просторовий та анатомічний аналіз з світлотіньовою проробкою.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення натури в заданому форматі.

2 етап роботи: уточнення пропорцій, тональна проробка форми. Перехід від узагальнення до деталізації, від великих до малих частин.

3 етап роботи: впевнена побудова, уточнення пропорцій та тональна проробка форми натури. Перехід від узагальнення до деталізації, від великих до малих частин.

4 етап роботи: детальна проробка анатомічної побудови натури. Нюанси пластики тіла. Проробка репродукції. Відтворення світлотіньових співвідношень – власні, падаючі тіні та рефлекси. 4 год

5 етап роботи: етап узагальнення, використання прийому «від конкретного до загального»

Література: основна [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

додаткова [1, 2, 3, 4, 5, 6]

Завдання 3. Оголена постать, що стоїть зі спини у складному русі (8 год.)

Конструктивний рисунок. Формат – А2. М'які матеріали.

Постановка: оголена постать, що стоїть на подіумі, на тлі червоної та чорної драперії, спиною до студентів у складному русі.

Мета: вчитись використовувати різні засоби зображення основних опорних точок. Розвивати вміння глибше і впевненіше відчувати форму, пластичну та анатомічну побудову людини, розуміти пропорційну та об'ємну цілісність використовуючи м'які матеріали.

Завдання: закомпонувати рисунок за канонами композиції, зробити конструктивно-просторовий та анатомічний аналіз з тональним вирішенням.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення постаті в заданому форматі.

2 етап роботи: зображення постаті за правилами конструктивної побудови, взаємозв'язок загальних форм фігури – тулуба з плечовим поясом і таза.

3 етап роботи: детальна проробка анатомічної побудови натури.

4 етап роботи: етап узагальнення, використання прийому «від конкретного до загального»

Література: основна [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

додаткова [1, 2, 3, 4, 5, 6]

Завдання 4. Зображення оголеної натури, що сидить в інтер'єрі (10 год.)

М'який матеріал. Формат – А2. Графічні матеріали.

Постановка: сидяча постать оголеної натури на темному тлі.

Мета: навчитись передавати анатомічну та пластичну характеристику моделі, використовуючи м'які матеріали.

Завдання: закомпонувати натуру за канонами композиції, зробити конструктивно-просторовий та анатомічний аналіз з тональним вирішенням.

1 етап роботи: композиція рисунка, тональна проробка форми

2 етап роботи: уточнення пропорцій, тональна проробка форми. Перехід від узагальнення до деталізації, від великих до малих частин.

3 етап роботи: детальна проробка анатомічної побудови натури. Відтворення світлотіньових співвідношень – власні, падаючі тіні та рефлекси.

4 етап роботи: етап узагальнення, використання прийому «від конкретного до загального»

Література: основна [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

додаткова [1, 2, 3, 4, 5, 6]

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Рисунок»

Разом: 108 год., практичні заняття – 42 год., самостійна робота – 60 год., МК – 6 год.

Модулі	Змістовий модуль I			
Назва модуля	Зображення оголеної натури			
Кількість балів за модуль	406 балів			
Теми практичних занять	Оголена постать, що сидить на тлі темних драперій, з натюрмортом (відвідування –5 балів, 50 балів за роботу)	Оголена постать, що лежить на тлі драперій з репродукцією картини (відвідування –7 балів, 70 балів за роботу)	Оголена постать, що стоїть зі спини у складному русі (відвідування –4 бали, 40 балів за роботу)	Зображення оголеної натури, що сидить в інтер'єрі (відвідування –5 балів, 50 балів за роботу)
Самостійна робота	Начерки оголеної фігури людини, що сидить, виконані з різних ракурсів (10 начерків) (50 балів)	Начерки оголеної фігури людини, що лежить, виконані з різних ракурсів (10 начерків) (50 балів)	Начерки оголеної фігури людини, що стоїть, виконані з різних ракурсів (10 начерків) (50 балів)	
Види поточного контролю	МКР (25 балів)			
Форма підсумкового контролю	Залік			
Підсумковий рейтинговий бал	406 балів (коефіцієнт успішності: $406 \div 100 = 4,06$)			

V. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Рисунок» оцінюються за принципом поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Модульний контроль проводиться у формі практичного заняття на якому учні демонструють свої вміння та навички з рисунку.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення подано у таблицях 5.1. – 5.3.

Таблиця 5.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування практичних занять	1	21	21
2	Робота на практичному занятті	10	21	210
3	Самостійна робота	5	30	150
4	МКР	25	1	25
Підсумковий рейтинговий бал				406

Таблиця 5.2

Розподіл балів, що отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					К-сть балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Сума
Змістовий модуль 1							
T1	T2	T3	T4	МКР			
105	127	94	55	25	406	4,06	100

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;

- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VI. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

2) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

3) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; з репродукціями творів; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів.

VII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- робоча навчальна програма;
- засоби підсумкового контролю (перегляд);
- методичний фонд;
- роботи студентів з фонду.

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Баммес Г. Изображение фигуры человека: пособие для художников, преподавателей и учащихся / Г. Баммес. – М.: Сварог и К, 1999. – 336 с. (Наявний в електронній бібліотеці кафедри)
2. Ли Н. Г. Основы учебного академического рисунка: учебник для студ. высш. уч. завед. / Н. Г. Ли. – М.: Эксмо, 2008. – 478 с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/2659/>)
3. Ломоносова М. Т. Графика и живопись. Учеб. пособие / М.Т. Ломоносова. – М.: ООО «Издательство Астрель» ООО «Издательство АСТ.» 2003. – 202, [6] с. ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 3-х примірниках).
4. Лумис Э.Обнаженная натура. Руководство по рисованию / Эндрю Лумис; [пер. с англ. А. Куняева]. – М.: Эксмо, 2012. – 208 с.: ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 5-ти примірниках).
5. Чиварди Д. Рисунок. Художественный образ в анатомическом рисовании / Д. Чиварди. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. – 168 с., илл. (Серия «Классическая библиотека художника») (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/3259/>)
6. Шаров В.С. Академическое обучение изобразительному искусству / В.С. Шаров. – М.: Эксмо, 2013. – 648 с.: ил. (наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/4886/>)
7. Ятченко Ю. М. Мистецтво рисунка / Ю. М. Ятченко. – К: НАУ, 2005. – 60 с. (Наявний в бібліотеці Університету в 12-ти примірниках).

Додаткова

1. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования фигуры человека / Л.Гордон – М.: Эксмо-Пресс, 2000 – 144 с.

2. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования головы человека / Л.Гордон – М.: Эксмо-Пресс, 2000 – 120 с.
3. Барщ А. наброски и зарисовки. / А. Барщ – М.: Искусство, 1970. – 164 с.
4. Ростовцев Н.Н. Академический рисунок. Учебник для студентов худож.-граф. фак. пединститутов – 3-е изд. дополн. / Н.Н.Ростовцев – М.: Просвещение, 1995.- 239с.
5. Ростовцев Н.Н. Рисование головы человека. Учебное пособие / Н.Н.Ростовцев – М.: Изобразительное и-во, 1989. – 304 с.
6. Ростовцев Н.Н. Очерки по истории методов преподавания рисунка / Н.Н.Ростовцев, – М.: Просвещение, 1983. – 240 с.